

A rendőrség és a határőrség¹ együttműködése csapaterő alkalmazásában Somogy megyében

Globalizálódó világunkban a kor kihívásainak megfelelni akaró rendvédelmi testületek szakmai munkájának nélkülözhetetlen eleme a megújulás, a folyamatosan változó körülményekhez alkalmazkodás, melynek jelentőségét növeli az Európai Unióhoz való csatlakozásunk. A csatlakozási folyamat előkészítése kapcsán – a jogharmonizációs tevékenység elvégzése során – meghatározó jelentőségű volt az egységes határellenőrzési rendszer megvalósításáról szóló kormányzati koncepcióról kiadott kormányhatározatban² foglaltak, valamint az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének kialakításáról és működtetéséről szóló minisztertanácsi utasításban³ rögzítettek, amelyek új alapokra helyezték a rendőrség és a határőrség együttműködését, kiterjesztve a belügyi tárca Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalára, valamint a Vám- és Pénzügyőrségre, továbbá az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőségre.

Az együttműködés célját a jogellenesen Magyarországra belépő és itt tartózkodó illetve jogellenesen munkát vállaló külföldiek (illegális migráció), valamint az ezekhez kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni fellépés hatékonyságának növelése alkotta, a közrend és közbiztonság javítása érdekében a fenti szervek regionális igazgatóságai, kirendeltségei hatósági és szolgálati tevékenysége térben, időben és módszerben történő összehangolásával, komplex mélységi ellenőrzési rendszert kialakítva és működtetve.

Az együttműködés fő irányai voltak:

- az együttműködésben résztvevő állomány kijelölése, az önállóan és közösen szervezett felkészítések összehangolása;
- az együttműködés érdekében megfogalmazott feladatok végrehajtása, az illegális migrációval összefüggő hatósági eljárások tapasztalatainak kicserélése, a vonatkozó információk gyűjtése, elemzése, értékelése és továbbítása;
- az illegális migrációval fertőzött területek, útvonalak, csomópontok, kiemelt idegenforgalmi körzetek és rendezvények közös közrendvédelmi, közlekedésrendészeti, idegenrendészeti és munkaügyi hatóságok ellenőrzésének megszervezése és végrehajtása;
- a napi önálló szolgálati tevékenység összehangolása;
- a közös szolgálatok, akciók és bevetések tervezése, megszervezése és végrehajtása;
- a szervezetszerű és bevonható technikai eszközök alkalmazásának összehangolása;
- a hatósági eljárások lefolytatása érdekében bevonható más hatósági jogkörrel és illetékességgel rendelkező szervek bevonásának összehangolása (pl. Közlekedés Felügyelet, Önkormányzatok, Közterület Felügyelet, APEH stb.).⁴

A rendőrség feladatait – a jogállamiság elveire és a Magyar Köztársaság nemzetközi jogi kötelezettségeire figyelemmel – a Rendőrségről szóló törvényben határozta meg a jogalkotó.⁵

A csapaterő alkalmazásának jogszabályi feltételei voltak:

- az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatására irányuló bűncselekmény elkövetésének megakadályozása;
- a személyek élet- és vagyónbiztonságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetése vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozása és az elkövetők elfogása;
- súlyos bűncselekményt elkövető, szökésben lévő fegyveres személy felkutatása, elfogása;
- terrorcselekmény felszámolása, a túsok kiszabadítása;
- eltűnt személy vagy tárgy felkutatása;
- katasztrófa megelőzése és következményeinek elhárítása;
- a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítása;
- védett személy, veszélyes szállítmány vagy az állam működése, továbbá a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmény őrzése, védelme;
- nagy területű helyszín biztosítása;
- törvényben meghatározott más esetekben.

A rendőri csapaterő alkalmazása során a rendőrség – a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz – fűződő jogokat indokolt mértékben korlátozhatott, területet személy- és járműforgalom elől lezárhatott.⁶

Az együttműködési megállapodás alapján a rendőrség konkrét feladatát képezte:

- a hivatásos állomány összehangolt, közös felkészítése;

- az illegális migrációval összefüggésben lefolytatott hatósági eljárások tapasztalatainak illetve a szerzett információknak a kicserélése a hatályos adatvédelmi előírások betartásával;
- közös közrendvédelmi, közlekedés-rendészeti, idegenrendészeti akciók és ellenőrzések végrehajtása;
- komplex mélységi ellenőrző rendszer működtetésével valamint a közösen végrehajtott ellenőrzésekkel kapcsolatos tapasztalatok rendszeres elemzése, értékelése;

- rendkívüli események (bűncselekmény, baleset) bekövetkezése esetén az eljárások lefolytatása.⁷

A Határőrség Pécsi és Nagykanizsai Igazgatósága feladatait alkotta:

- a külföldiek tartózkodására vonatkozó szabályok, utiokmányok, tartózkodási engedélyek vizsgálata, az illegális migránsok és embercsempészek által alkalmazott módszerek és eszközök figyelembevételével a bevont állomány felkészítése;

- az illegális migrációval, embercsempészéssel, a hatósági eljárások lefolytatásával kapcsolatos tapasztalatok, információk gyűjtése, elemzése, értékelése és továbbítása;

- az illegális migrációval fertőzött irányok, helyek, rendezvények, csomópontok és munkahelyek közös ellenőrzése;

- külföldiek által elkövetett jogsértő cselekmények megelőzése, felderítése, megszakítása, az elkövetőknek az illetékes hatóság elé állítása;

- a nem hatáskörbe utalt jogsértő cselekményekről tudomásra jutott információk továbbítása a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságok számára;

- a közrend, közbiztonság javítása érdekében közös akciókban való részvétel;

- a komplex mélységi ellenőrző rendszer működtetésével valamint a közösen végrehajtott ellenőrzésekkel kapcsolatos tapasztalatok rendszeres értékelése.

A műveleti (végrehajtói szint) tevékenység összehangolására az együttműködő szervek állományából összekötőtiszteket kértek fel az alábbi feladatok megvalósítására:

- folyamatosan gyűjtik, elemzik és értékelik az illegális migrációra és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekményekre vonatkozóan keletkezett adatokat;

- az elemzett és értékelt adatokról negyedévente, a tárgy negyedévet követő hónap 15-ig, a további intézkedések megtételére vonatkozó javaslatokkal együtt, összefoglaló javaslatot állítanak össze a hatóságok részére;

- havonta, a tárgyhót megelőző 3 munkanappal egyeztetik, hetente az első munkanapon pontosítják a közös idegenrendészeti és munkaügyi hatósági, illetve közbiztonsági ellenőrzéseket és akciókat, összehangolják azok végrehajtását;

- hetente – az ügyeleti szolgálatok bevonásával – végzik az akciók keretein kívül eső, az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények felderítésére irányuló szolgálati tevékenység összehangolását.⁸

Somogy megye földrajzi elhelyezkedéséből fakadó feladatok:

- A Balaton déli partja a nyári időszakban több, szervezeten elkövetett bűncselekményfajta (kábitó-szer-kereskedelem, gépjárműlopás, prostitúció) koncentráltan és tömegesen jelentkezett. A helyi bünszervezetek mellett több fővárosi, és az ország más részéből ideérkező bűnözői csoport is kihasználta a „szezon”. Az év más időszakában Baranya és Somogy megye volt bűnügyileg a legfertőzöttebb, egyrészt a nemzetközi heroin- és embercsempész szerb, horvát és bosnyák szervezett bűnözői csoportok állandó jelenléte, másrészt a Kaposvár és Pécs körzetében, a védelmi zsarolásokkal, erőszakos pénzbehajtásokkal foglalkozó magyar csoportok aktivitása miatt;

- Az M7 autópálya és a 7. sz. főútvonal nagymérvű személy- és teher tranzitforgalom;

- Az M7 autópálya építésének nagyarányú előkészítési munkálatainak megkezdése, Szántód–Balatonlelle–Fonyód–Balatonkeresztúr térségében (prognosztizálható munkavállalói-, tartózkodási engedéllyel nem rendelkező külföldi személyek nagyarányú foglalkoztatása);

- Embercsempész (kábitószercsempész) útvonalak. A földrajzi elhelyezkedés és infrastrukturális jellemzők révén hazánk viszonylatában az alábbi 3 befelé irányuló migrációs és kábitószercsempész útvonal különböztethető meg, melyből a harmadik halad át a megyén.⁹ (I. sz. melléklet)

A feladat végrehajtásában résztvevő erők:

1. A Rendőrség részéről a rendőr-főkapitányság állományából ideiglenesen szervezett csapaterő, amely három 62–62 fős századból és 20 fős törzsből áll. (1. szd. Kaposvári Rendőrkapitányság, 2. szd. Siófoki Rendőrkapitányság és a Balatoni Vízi-rendészeti Rendőrkapitányság, 3. szd. Nagyatádi, Marcali, Barcsi és a Fonyódi rendőrkapitányságok kijelölt állománya.

2. Határőrség részéről a Bevetési Osztály (törzs, bevetési alosztály, határ vadász század, bevetés-irányítási központ, „Schengen busz”).

Az együttműködés megvalósulása:

- mozgó, mobil ellenőrzések a megye teljes területén;
- a határ közelében több hatóság közreműködésével közös járőrök vezénylése;
- célzott mélységi ellenőrzések;
- előre megtervezett akciók bevezetése, több hatóság részvételével;
- szomszédos országok rendvédelmi szerveivel koordinált ellenőrzés;
- tranzit-útvonalak fokozott ellenőrzése.

Közvetlen, napi kapcsolat és közös szolgálati tevékenység a Nagyatádi Rendőrkapitányság Csurgói Rendőrőrs a Nagykanizsai Határőr Igazgatóság Berzencei, Gyékényesi, Zákányi, valamint a Barcsi Rendőrkapitányság a Pécsi Határőr Igazgatóság Barcsi és Bolhói kirendeltségeivel volt, a Siófoki Rendőrkapitányság és a Budapesti Határőr Igazgatóság között eseti kapcsolat jött létre, amikor a Siófok–Balatonkiliti repülőtérre külföldről érkezett repülőgép.

Csapaterő alkalmazásával végrehajtott feladatok:

- idegenforgalmi időnyben fokozott ellenőrzések végrehajtása, (a Balaton-parton discók nyitó- és záróbulijai, idegenrendészeti akciók, kiemelt építkezések ellenőrzése,);
- kiemelt mérközések biztosítása (Siófokon);
- eltűnt személyek felkutatása;
- az iraki önkéntesek taszári kiképzése;
- a móri bankrablás után bevezetett intézkedések foganatosítása.¹⁰ (II. sz. melléklet)

A II. sz. mellékletben jól látható, hogy amennyiben a taszári speciális feladatot kivesszük, akkor jelentős csökkenés következett be, amelynek oka elsődlegesen a bevezetett takarékosági intézkedésekben rejlett. Évente 4–6 esetben került sor eltűnt személyek felkutatására, ahol nagy segítséget jelentettek a határőrök.

Az együttműködés másik nagyon fontos részét képezte a továbbképzések során (törzs és csapat-szolgálati alegységparancsnokok részére) – a Schengeni-kézikönyv alapján – az uniós csatlakozással kapcsolatos különböző okmányminták oktatása a parancsnoki és a végrehajtói állomány részére egyaránt.

Az együttműködés tapasztalatait elemezve profilváltás volt megfigyelhető. Egyes határ menti embercsempész bűnözői csoportok átálltak cigaretta-, cukor- illetve szeszesempészetre.

Az utóbbi időszakban az illegális migrációs tevékenység és a kábítószer-csempészet egyre szorosabb összefonódása észlelhető, melynek során az illegális migrációval foglalkozó csempészbandák a tevékenységük során megszerzett pénzeket egyre inkább kábítószerüzletbe fektetik, még nagyobb profit megszerzése érdekében.

Emelkedik a főként Ázsiából, elsősorban Afganisztán, Pakisztán, Sri Lanka, India, Banglades, Vietnám és Kína területéről kiinduló illegális migránsok aránya, és várhatóan hazánk keleti és déli határviszonyaiban kísérelnek meg tiltott határátlépést.¹¹

Jegyzetek:

¹ A határőrséget 2007-ben integrálták a rendőrségbe (a szerk.).

² 2013/2001 (I.17) kormányhatározat a magyar határőrizeti rendszer kormányzati koncepciójáról.

³ 2/2002. (BK.10.) BM–PM–SZCSM együttes utasítás az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének kialakításáról és működtetéséről.

⁴ Loc. cit.

⁵ 1994/XXXIV. tv. a rendőrségről

⁶ Loc. cit.

⁷ *Összefoglaló jelentés a SMRFK és a határőrség együttműködési kötelezettségéből fakadó feladatok végrehajtásáról.* Kézirat. Kaposvár, 2004, Megyei Rendőr-főkapitányság Irattára.

⁸ Loc. cit.

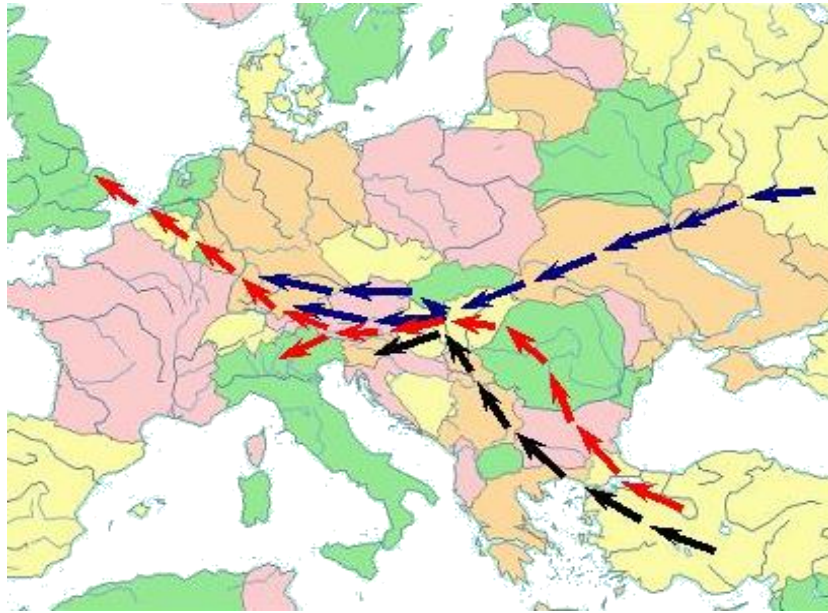
⁹ Loc. cit.

¹⁰ Loc. cit.

¹¹ SZELÉNYI Gábor: *A hazai szervezett bűnözés 2001. évi helyzete.* s.l., s.a., s.n.

Mellékletek jegyzéke:

<i>I.sz. melléklet</i>	
Csempész útvonalak	57
<i>II.sz. melléklet</i>	
A SMRFK és a PHI, NHI közös tevékenysége 2001–2003	57

Csempész útvonalak

Forrás: SZELÉNYI Gábor: *A hazai szervezett bűnözés 2001. évi helyzete.* s.l., s.a., s.n.

A SMRFK és a PHI, NHI közös tevékenysége 2001–2003

Szerv	Eset			Óra		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Barcs Rk.	121	188	128	1500	2256	1503
Nagyatád Rk. Csurgó Rendőrőrs	143	133	61	606	559	456
Rfk. Közl.o. Kaposvár Rk.	-	-	20	-	-	1920
Fonyód Rk.	-	-	3	-	-	400
Siófok Rk.	-	-	5	-	-	840
Összesen:	264	321	217	2106	2815	5119

Forrás: *Összefoglaló jelentés a SMRFK és a határőrség együttműködési kötelezettségéből fakadó feladatok végrehajtásáról.* Kézirat, Kaposvár, 2004, Megyei Rendőr-főkapitányság Irattára.